

Obyčejně se žaluje na rozvod z více skutků v § 109. obč. zák. uvedených. To by možno nebylo, kdyby byly právními důvody. Kdyby tento názor nejvyššího soudního dvoru byl správný, bylo by možno jak v žalobě, tak i v žalobě na vzájem o rozvod manželství rozhodnouti zvláštními rozsudky.

Nemůže býti pochybno, že právní důvod žalob o rozvod jest jediný, a to soukromé právo, vyplývající z §§ 90, 91 a 92 obč. z. Nárok žaloby a žaloby na vzájem o rozvod téhož manželství jest úplně totožný.

A jelikož § 240. c. s. ř. soudu ukládá povinnost, aby pokaždé z úřední povinnosti přihlížel k zahájené rozepři, je žaloba na vzájem ve sporu o rozvod podle § 233. c. s. ř. nepřipustna a tím nemožna.

Správnost tohoto názoru dokazuje též nutnost spojení obou žalob ku společnému jednání. Zákon však nikde neukládá povinnosti takového spojení, on jen mluví o možnosti (§ 187. c. s. ř.).

Spojení ku společnému jednání není také vždy možné. Tak ku př.: zůstalo-li řízení o žalobě první v klidu; bylo-li o první žalobě nařízeno ústní přelíčení, na žalobu na vzájem nebyla podána odpověď a žalobce na vzájem navrhuje vydání rozsudku pro zmeškání; nebyla-li ani na žalobu první, ani na žalobu na vzájem podána odpověď a jedna strana navrhuje vydání rozsudku pro zmeškání.

Tyto právně nemožné situace procesní jsou důsledky mylného výkladu zákona, k němuž svádějí mylná rozhodnutí nejv. soudního dvoru.

Při odklizení těchto právních nesnází nerozhodují z téže příčiny vyšší stolice jednotně. Jedině správným jest podle shora uvedeného, podle § 233. c. s. ř. žaloby na vzájem v těchto sporech zamítnouti, poněvadž k zahájené rozepři jest pokaždé přihlížeti z úřední povinnosti.

Žaloba na vzájem v těchto sporech jest úplně zbytečna, poněvadž se nezakládá na žádné právní potřebě, ona ruší zásadu právního pořádku a právní jistoty a konečně jest hrubým porušením oekonomie soudního řízení, již náš soudní řád všude staví do popředí.

## **Akvisiční a representativní kandidáti.**

**Glosy k novým volebním řádům a volební taktice našich stran.**

František W e y r.

Zavedením soustavy poměrného volebního práva do nového právního řádu způsobena byla jedna z nejradičálnějších změn a reforem dosavadních volebních řádů. Změna byla tak radikální, že po výsledcích voleb, které se dosud konaly v naší

republice, není přemrštěno tvrzení, že jí, pokud se týče ideového základu, na němž nové volební řády spočívají, neporozuměly vlastně ani politické strany, ani jednotliví kandidáti, ani tisk, ani široká veřejnost. To blíže dovoditi bude úkolem mých dalších vývodů.

Je veliký rozdíl mezi tím, porozuměti jednotlivým ustanovením některého zákona, zachovati se podle jeho jednotlivých norem a vniknouti do vlastního ducha jeho a vyvoditi z toho důsledky, třeba by přímo a výslovně neplynuly ze slovního výkladu zákona.

Čím charakterisován jest volební řád sdělaný podle zásady poměrného zastoupení, jinými slovy, čím liší se od volebního řádu, jenž sleduje zásadu tak zvaného majoritního zastoupení? Zásada majoritního zastoupení jest nespravedlivá potud, pokud dává ve volebním boji zvítěziti naprosto bez výjimky většině. Názor, ke kterému se hlásí třeba deset tisíc stoupenců, podlehne úplně proti názoru, k němuž přidal se deset tisíc a jeden stoupenec. Při volbách vyjádřeno jest to tím, že sebe jeden stoupenec. Při volbách vyjádřeno jest to tím, že sebe větší minorita ztrácí vůči sebe menší majoritě jakýkoliv nárok na to, aby v příslušném sboru zastupitelském zastoupena byla svým zástupcem. Naproti tomu zásada poměrného zastoupení opouští toto hrubé měřítko, a snaží se dopřáti všem názorům podle jejich početní síly poměrně slechu. To vyžaduje arci zcela jiné technické úpravy volebního řádu, která jako všechno ostatní má své výhody a nevýhody

Jde o výhody, resp. nevýhody pro kandidáty, strany a stát.

Novota poměrného zastoupení u nás a nezvyklost důsledků, které z něj plynou, způsobila pak zcela přirozeně, že se strany veřejnosti, politických stran a jednotlivců výhody a nevýhody ty nebyly správně a jasně posuzovány, poněvadž dělo se tak zpravidla z jednostranného zorného úhlu zásady majoritní.

Dlužno si především přesně ujasniti vzájemný poměr voliče, kandidáta a politické strany, ke které tento náleží. Poněvadž jsou zde tři činitelé, máme co činit s několika poměry. Vycházíme od kandidáta; ten vystupoval při starých majoritních rádech volebních jako samostatná jednotka vůči voličům. On kandidoval, on byl zvolen nebo propadl a šlo tedy při volbě o přímý vztah jeho k voličstvu. Jen proto, že se ve státě vykristalisovalo několik politických směrů s větším počtem příslušníků, kteří se organisovali, vznikl útvar t. zv. politické strany, a tím též poměr kandidáta a voliče k této straně. Nic jiného tím však nebylo řečeno, než že volič, který volí určitého kandidáta, nepřimo přidal se tím k politickému směru a politické straně, ke které se hlásil kandidát. Nebylo tedy

vzhledem k volebnímu výkonu organického spojení mezi politickou stranou a voličem. Ještě méně možno tvrditi takového organického spojení mezi voličem a kandidátem na jedné a stranickým tiskem, zastupujícím ten onen politický směr na druhé straně. Podporovala-li některá politická strana, pokud se týče její tisk hmotně a mravně toho onoho kandidáta, potírajíc zároveň jiné kandidáty, bylo to více méně soukromou jejich věcí, se kterou volič neměl co činiti.

Hmotná a mravní podpora kandidáta, voleného podle starého minoritního systému, měla pro něj sice velký význam, v zásadě však platilo, že svůj mandát musel si na voličích vydobýti sám. To stávalo se, jak známo, různými prostředky, především přímým osobním stykem s voliči na voličských schůzích. Jednotliví kandidáti představovali se na těchto schůzích osobně svým voličům a doporučovali nejen politický směr, za kterým stáli, nýbrž i sebe, své vlastnosti a schopnosti. Tu ovšem ihned vznikal rozpor, poněvadž není nijak zaručeno, že ten, kdo nejlépe dovede se doporučiti, má také nejlepší vlastnosti a naopak že ten, kdo schopnost vlastního doporučování se nemá v té míře, neměl by vynikající vlastnosti pro funkce, pro které má být volbou ustanoven. Vzniká zkrátka pojem kandidáta akvizičního a reprezentativního. Oním míním člověka, jenž znamenitě dovede (pro sebe nebo pro jiné) akvirovat voličské hlasy, tímto pak člověka, jenž ve sboru, do kterého bude zvolen, dovede úspěšně vykonávati funkce, pro které do tohoto sboru vyslán byl. To jsou ovšem dvě naprosto různé věci a snad i nejjednodušší volič přiznal by, kdyby mu věc náležitě byla vysvětlena, že do zastupitelského sboru kteréhokoliv sboru nepatří někdo proto, že šikovnou akviziční hlasů se tam dovedl dostati, nýbrž jedině proto, že je schopen vykonávati příslušné funkce zákonodárné nebo jiné. Takovému voliči bylo by ovšem nutno především vysvětliti na př. význam výrazu »parlament«, z něž naprosto neplyne — jak dalo by se snad z ethymologie souditi — že je to instituce, kde je nejdůležitější »mluvení« (a tudíž především dobrá vyřídilka), nýbrž že se tam především p r a c u j e. Této práci prospěje snad zpravidla skvělá elokvence, sama o sobě však rozhodně nepostačí. Kdyby voličstvo bylo intelektuálně tak vyspělé, že by si na voličských schůzích a při volebním akte samém jasně uvědomilo, které vlastnosti kandidáta jsou rozhodnými a nezbytnými, pak spadal by pojem akvizičního a reprezentativního kandidáta v jedno: nejlepší akviziční hlasů byl by ten, který by svými osobními vlastnostmi zaručoval nejúspěšnější práci v zastupitelském sboru, do kterého kandiduje. Tomu ovšem bohužel ani z daleka tak není a nebylo. Následkem toho dostávali se do zastupitelských sborů lidé ne proto, že by svými schopnostmi zaručovali úspěšnou práci, nýbrž pro své

umění akviziterské, které uplatňovali na předvolebních voličských schůzích. Vlastní podstata a účel těchto schůzí spočíval tedy v chytání hlasů. Lovcem byl při tom sám kandidát — tedy situace ne příliš příjemná pro někoho, kdo jest si sice snad vědom, že by se zdarem mohl vykonati tu onu funkci v zastupitelském sboru, do něž kandiduje, není však s to řečnickým uměním nabízet se pro tuto funkci těm, kdož o jejím obsazení rozhodují a bylo jen prostě důsledkem této skutečnosti, že do parlamentů a jiných zastupitelských sborů dostávalo se zpravidla mnohem více takových více méně svědomitých akvizitérů, než vážných pracovníků. Čím nižší byla mravní a intelektuální úroveň voličstva, tím hůře dopadlo složení zvoleného sboru, a lamentace často slýchané, že právě nejlepší a nejzdatnější síly straní se veřejného života, s tohoto hlediska naprosto nebyly odůvodněny, poněvadž od nikoho nelze žádati, aby ucházel-li se o nějakou funkci, která předpokládá jisté vlastnosti intelektuální a mravní, dokazoval napřed vlastnosti, potřebné pro funkce zcela jiného druhu, pro něž po případě nemá prážádného nadání. Abych věc vyložil příkladem: Úprava volebních řádů podle systému majoritního způsobila, že voličstvo dostalo se do situace továrníka, který na svém vynikajícím zřízenci inženýrovi, vyrábějícím se zvláštní dovedností některý technický předmět (stroj a pod.), současně a zároveň žádá, aby mu pro jeho závod konal služby obchodního cestujícího-akvizitéra, který pro výrobky oné továrny shání odběratele a zákazníky. Sotva by se našlo mnoho lidí mezi odbornými inženýry, kteří by v jedné osobě spojovali oba druhy nutných vlastností pro obě tyto tak různorodé funkce. Naopak možno tvrditi, že čím znamenitější bude onen inženýr ve svém oboru, tím méně bude míti schopnosti a chuti dryáčnický doporučovati své výtvoř. Bude si, jak jinak ani není možno, svých předností plně vědom, a proto jak náleží hrdý, což jest vlastností, jejíž pokud možná velký nedostatek vyznačuje právě znamenitého agenta-akvizitéra. V továrnách proto tyto dvě funkce bývají přesně od sebe oddělovány — jinak bohužel v politice.

Z ideového hlediska byla nutnost a nevyhnutelnost spojení obou těchto tak různorodých funkcí v jedné osobě jednou z největších nevýhod zásady majoritního práva volebního. Plynula právě z toho, že každý kandidát při volbách vystupoval osobně, na vlastní vrub a sám si musel mandát na voličstvu vydobýti.

Zcela jinak má se věc — nebo aspoň má se míti — při zásadě poměrného volebního práva. Mají-li se mandáty rozdělovati podle poměru odevzdaných hlasů, předpokládá to, že odevzdávají se tyto hlasy ne pro jednotlivce (kandidáta) přímo, nýbrž pro určité směry, názory atd., které jeví se jednotkami tak, jako při volebním právu majoritním jednotliví kandidáti.

Tyto jednotlivé směry a názory dostávají hlasy a přidělují se jim mandáty v počtu, jenž odpovídá počtu odevzdaných hlasů. Dalším předpokladem pro praktickou proveditelnost soustavy poměrného zastoupení jest tudíž, že jsou zde zmíněné směry a názory, pevně vyhraněné a čítající jistý počet vyznavačů, neboť jinak — t. j. při úplné roztržštěnosti, která by v krajním případě způsobila tolik směrů a názorů jako jest hlasujících — přirozeně bylo by provedení její znemožněno. Representanty těchto jednotlivých směrů a názorů jsou v politickém životě politické strany, jakožto souhrny všech oněch jednotlivců téhož politického směru. Mezi kandidáta a voliče vsunuje se takto nový činitel, t. j. politická strana. Kandidát přestává býti »kandidátem« ve smyslu starých majoritních voleb, poněvadž pravým a vlastním kandidátem jest politická strana, která ohlásila kandidátní listinu. Naše nové volební řády arci i nadále jmenují jednotlivce, uvedené na kandidátních listinách »kandidáty« a tímto nepřipadným a nepřesným označením utvrzují jak voliče, tak politické strany v mylné domněnce, že se proti dřívějšímu stavu nic podstatného nezměnilo. Rovněž i ustanovení volebních řádů, že na kandidátních listinách uvedeny jsou jména jednotlivců, kteří podle vůle kandidujících stran mají je v příštím zastupitelském sboru zastupovati, vede voliče a veřejnost k téže mylné domněnce, ačkoliv je přece jasno, že by myšlénce voleb na základě poměrného zastoupení a podle tak zv. listinného skrutinia stejně, ba lépe vyhovovalo, kdyby volič odevzdával pouze hlasovací lístky, na nichž by byla vyznačena toliko strana, pro kterou hlasuje.

Poměrné zastoupení předpokládá tudíž, že v době tak zv. volebního boje, t. j. v době, kdy se má pouhým počtářským úkolem zjistiti, kolik přívrženců čítají jednotlivé politické směry, musí býti politické strany, představující tyto směry, již uceleny, a to nejen co do své vnitřní organisace, nýbrž i co do počtu svých příslušníků. Poněvadž pak politické strany jako takové v zastupitelském sboru, v němž chtějí uplatniti svůj směr, nemohou tak učiniti bez zástupců, je nutno, aby uvnitř každé strany bylo rozhodnuto, kdo tito zástupci mají býti. Případný spor a boj o tyto zástupce, pokud se týče boj těchto zástupců mezi sebou musí se odehrávati uvnitř každé jednotlivé strany.

Je arci jasno, že žádná strana nemůže se zříci akviziční činnosti, kterou chce získati pro sebe pokud možná mnoho stoupenců a urvati pokud možná mnoho ostatním konkurujícím stranám. Tento boj o stoupence má se však odehrávati během celého volebního období a naprosto není nutno, ba ani záhodno, aby byla tato akvisece považována za úkol těch, které si strana přeje míti jako své zástupce v parlamentu nebo jiném zastupitelském sboru. Namítne-li se, že na akvisece nových stranníků

budou mít největší zájem ti, kdož si přejí zastupovati stranu v parlamentu, a že je tudíž jejich věcí, aby se o ni postarali, znamená to nedůsledný návrat k soustavě majoritních voleb se samostatnými kandidáty. Nad to vychází se při tom z naprostého egoismu jednotlivých kandidátů, kteří v předvolebním boji agitují. Objíždějí voličstvo, řeční na schůzích atd. jen proto, protože jsou právě kandidáty, t. j. uvedení v kandidátních listinách. Než právě tento zde předpokládaný egoismus kandidátů vedl by, kdyby byl promyšlen až do konce, k naprosté jejich abstinenci ve volebním boji. Předpokládáme-li totiž — a to lze právem předpokládati, je-li politický život a politická organisace stran jen poněkud vyvinuta —, že již před volbami je aspoň zhruba početní síla stranníků jednotlivých politických stran známa, pak kandidáti, uvedení na volebních listcích, dovedou si bez obtíží vypočítati, který z nich má naprostou jistotu byti volenu a který naprostou jistotu opačnou. Ani jeden ani druhý nebude mít proto prázdného egoistického zájmu na předvolební agitaci a měl by jej jen ten, o němž může býti pochybnost, dostane-li se na něj ještě mandát čili nic. Jen on by tudíž, předpokládajíc, že jsou všichni egoisty, objížděl voliče, agitoval, sháněl hlasy atd. Nepředpokládáme-li však zmíněný egoism u kandidátů, pak účastní se předvolebního boje bez ohledu na to, jsou-li na kandidátní listině nebo ne, stejně tak jako všichni ostatní organisovaní a nezištní příslušníci strany, kteří mají agitační schopnosti.

Žádali-li by ale sami voliči, aby jednotlivci uvedení na kandidátní listině jejich strany, se jim před volbami ve schůzích představovali, pak dlužno především uvážiti, že schůze s podobným účelem měly by míti naprosto jiný účel a jinou tvárnost než tak zvané veřejné voličské schůze, na nichž se potýkají jednotlivé nepřátelské politické strany a jich kandidáti. Nad to musel by si rozumný volič uvědomiti, že případný jeho zájem na osobnosti kandidáta jeho strany, může býti jen ten, aby zjistil, zdali má schopnosti pro funkce, které bude mu po případě zastávati. Že na zmíněných veřejných schůzích se podobné zkoušky s kandidáty neprovádějí, že tedy prokazují schopnosti zcela jiného druhu, jež jsou namnoze protichůdné oněm, bylo již řečeno. Avšak i na interních schůzích příslušníků jednotlivých stran bude těžko podobné zkoušky konati. Jde při tom spíše o zdvořilostní akt kandidáta, jímž po případě bude ukojena zvědavost voličů, kteří jej dosud osobně neznají. Výběr voličů, kterým kandidát může takovouto osobní poklonu složit, bude arci vždy velmi omezený a zcela nahodilý, poněvadž soustava poměrného zastoupení, spojená nutně se zásadou listinového skrutinia, vyžaduje poměrně velmi rozsáhlých území okresů volebních, které jednotlivým kandidátům již fyzicky znemožňují, aby se všichni v šem voličům takto

osobně představovali. Předpokládáme-li pak ještě nadbytkem dosavadní způsob volební agitace v tak zvaných veřejných schůzích, bylo by nutno, aby všichni kandidáti, vystupující zároveň jako straníční agitátoři, představili se voličům všech stran, což by znamenalo takovou spoustu voličských schůzí, že by volič několik týdnů před volbou nesměl mít nic jiného na práci, než chodit z jedné do druhé.

Největší výhodou listinového skrutinia spočívá tedy právě v oddělení funkce politického agitátora a akvizitéra od funkce kandidáta do zastupitelského sboru, ve kterém bude nutno pracovat a ne agitovat. A právě tuto největší výhodou ignoroval dosud náš veřejný politický život, uvědomiv si toliko nutné nevýhody této soustavy (nesvoboda voliče u srovnání se zásadou majoritní). Proto i do dnes nezbavili jsme se kormutlivého zjevu kandidátů poslaneckví a jiných funkcí, kteří nuceni jsou objížděti s kufříčkem v ruce voličstvo, putovati od vesnice k vesnici a potýkati se s příslušníky jiných politických stran, vychvalovati sebe a svou stranu, tupiti strany nepřátelské a jejich kandidáty atd.

Voliče utvrzuje takovýto kandidát v mylné doměnce, že jeho volbou stává se zároveň jeho pánem, t. j. že poslanec jest do jisté míry osobním sluhou svých voličů, kteří jej mohou nejen ve veřejných, nýbrž i ryze soukromých svých záležitostech obtěžovati a žádati na něm »intervence«. Málo asi v praxi prospěje ustanovení naší ústavy, jež poslanci zakazuje konati ve prospěch svých voličů a jiných žadatelů zmíněné intervence, pokud jej volební praxe politických stran udržovati budě v bludu, že volič odevzdáním svého hlasovacího lístku prokazuje kandidátovi osobní milost, za kterou jest oprávněn očekávati jisté osobní protislužby.

Žádati od jednotlivé politické strany, aby se dosavadního zastaralého způsobu volebního boje a volební agitace vzdala, aniž by měla záruku, že tak učiní i všechny ostatní politické strany, jest nemožno; rozhodně by každý volební boj prohrála. Neboť ona samojediná vzdala by se prakticky velmi cenného práva balamutiti voličstvo, kdežto ostatní by je nadále vykonávaly. Má-li býti proto zmíněný zastaralý způsob předvolební agitace odstraněn a tím zaručena největší výhoda, kterou skýtá soustava poměrného zastoupení, musí se tak státi samými právními řádem.

Nejsme v tomto směru bez vzoru. V Americe, v zemi s vyvinutou organizací politických stran, upravuje ji autoritativně zákon sám (t. zv. primary law). Působení politických stran, zejména v době předvolební, podléhá právní kontrole. Při tom vychází zákon ze správné zásady, že dlužno především chrániti voliče před balamucením se strany různých volebních

agitátorů na voličských schůzích. Jde především o schůze organizovaných příslušníků jednotlivých stran (tedy nikoliv o t. zv. veřejné schůze). Předseda takové schůze strany musí složit přísahu, nebo jest dokonce jmenován státem. Volbu a funkční období funkcionářů stran upravuje zákon. (Viz H a t s c h e k: Allgemeine Staatsrecht, II., str. 67.)

O podobných věcech není u nás arcif dosud ani potuchy. Politické strany jsou zcela autonomní, stát se o ně nestará, voliče chrání sice před nátlakem (na př. zásadou přísné tajnosti voleb), nikoliv před soustavným balamucením. Plyne to ovšem z oné ohromné fikce, které bezvýjimečně holdují všeckv demokratické státy: že voličstvo nebo aspoň velká jeho část jest intelektuálně vyspělá a uvědomělá. Není větší fikce než této.

Nehledíme ani k tomu, že dosavadní právní organizace politických stran je u nás zcela nedostatečná, že nejsou to ani korporace (právnícké osoby), ani společnosti, ačkoliv, jak známo, vládnou velkými kapitály. I pak je někdy celá jejich vnitřní organizace (s místními, zemskými, ústředními a jinými odbory atd.) více na papíře než ve skutečnosti. Vše to je snesitelné, pokud volební řády jsou upraveny podle staré zásady majoritní, která nepotřebuje politických stran jako oficiálních institucí. Velkým anachronismem stává se však tento stav, když právní řád zavedením zásady poměrného zastoupení v jednom zákoně předpokládá sice existenci politických stran jakožto oficiálních institucí (bez nichž zásadu tu prakticky nelze provésti), jinak ale o řádné ustavení jejich se nestará a přenechává vše iniciativě a po případě i libovůli jednotlivců v té či oné straně. Z toho přirozeně vyvstává se oligarchie uvnitř stran, která veřejnému životu politickému musí býti velice na škodu. Co se týče zvláště pak otázky, o níž jsme zde pojednali, je jasno, že nelze doufat v nějakou samočinnou nápravu působením politických stran samých. Jsou příliš zaměstnány politickým bojem, než aby se vzdaly některé výhody, třeba by byla sebe nemravnější, jen když poskytuje jim náskok proti ostatním stranám. Zde zakročiti musí stát kogentními normami svého právního řádu. Neostýchám se prohlásiti, že bych si přál, aby zašel ještě mnohem dále, než právní řád americký. Chtěl bych, aby byl nápomočen tomu, aby rozdíl mezi »akvisičními« a »representativními« kandidáty pokud možná zmizel. (Prostředky k tomu cíli daly by se bez obtíží nalézt.) Jsem si arcif vědom, že sám o sobě nemůže žádný právní řád způsobiti, aby z houfu neintelligentních voličů, podléhajících boucharonským frázím lecjakého agitátora a majících oblibu v duchamorném žvastu a prázdném pokřiku t. zv. veřejných schůzí voličských, stali se voličové soudní a inteligentní, kteří dovedou chápatí rozdíl mezi prázdným rétozem a hrdinou agitačních schůzí a tichým pracovníkem, schopným zákonodárné práce. Nenahlížím však, proč



by právní řád neměl chrániti stejným způsobem slabý i nte-  
lekt průměrného voliče, jako již dávno chrání svými ustanov-  
venými o čistotě voleb jeho slabou vůli!

## Hovorna.

**Jest řízení bagatelní ve věcech nájemních přípustné?** Otázku tuto rozřešil nejv. soud vídeňský rozhodnutím ze dne 5. listopadu 1918, Rv III 280/18, a v téže záležitosti nejv. soud Pražský rozhodnutím ze dne 30. ledna 1919, Rv II 12/19, kladně a to v podstatě asi z těchto důvodů:

Strana žalující ocenila hodnotu sporu na 100 K a žalovaná prohlásila, že hodnota předmětu sporu není ani taková. Z toho oba nejvyšší tribunály dovozovaly, že jest tu případ § 448. c. ř. s., že jde o věc bagatelní a že tu platí zvláštní ustanovení §§ 449. až 452. c. ř. s., jelikož prý udání ceny předmětu sporu žalobcem není bez právního účinku pro to, aby s věcí tou bylo nakládáno jako s věcí bagatelní. Ze zákona prý nelze nikterak vyčísti, že by spory o námitkách proti výpovědi považovány byly za důležitější, nežli spory ze smluv nájemních a pachtovních, jež se zahajují žalobou a v nichž ocenění předmětu sporu tak jako ve sporech o jiná práva jest beze všeho dopuštěno. Neboť tam, kde z jakéhokoliv důvodu, buď pro obtížnost právních otázek, jež se řešiti mají, aneb pro závislost rozhodnutí na odborně-technických předpokladech a znalostech, se k hodnotě předmětu nepřihlíží (na př. v §§ 50., odst. 2., a 51. č. 3. až 5. j. n., § 24., odst. 1. šek. zák. a v jiných), vytyká to zákon pokaždé zvlášť. Dle toho sluší míti za to, že také ve sporech o námitkách proti výpovědi předmět sporů oceněn býti může a že, ocenili se nad nebo pod 100 K, kromě zvláštních ustanovení v řízení nájemním a pachtovním užívání jest také ustanovení o řízení bagatelním, zvláště když jedna ustanovení nevylučují druhých a obě vedle sebe mohou obstáti. Pro přípustnost platnosti předpisu o řízení bagatelním v rozepřích nájemních a pachtovních mluví také historický vývoj, jelikož pojaté do § 4. bagatelního zákona ze dne 27. dubna 1873 č. 66. ř. z. vyložením sporů nájemních a pachtovních z řízení bagatelního v civilním řádu soudním již nepřichází, což ospravedlňuje závěr, že dle nynějšího stavu právního není závadu, aby zvláštních ustanovení o řízení bagatelním užito bylo i v řízení nájemním a pachtovním. Arcí jest řízení nájemní a pachtovní řízením zvláštním, upraveným ve zvláštním oddílu civilního řádu soudního. To prý není na závadu tomu, aby vedle zvláštních ustanovení o řízení nájemním a pachtovním nemohlo býti používáno i ustanovení o řízení bagatelním, ježto, jak již řečeno, se ustanovení ta navzájem nevylučují a vedle sebe obstáti mohou. Tak zajisté nevylučuje ustanovení § 575. c. ř. s. o zkrácených lhůtách v řízení nájemním a pachtovním předpis § 502. odst. 2. c. ř. s., že ve věcech bagatelních není dopuštěn další pořad opravných prostředků proti rozhodnutí soudu odvolacího.

Rozhodnutí tato a odůvodnění jich však nelze považovati za správná a dlužno jedině sdíliti názor soudu odvolacího, jenž vyloučil použití ustanovení o řízení bagatelním na spory čisté nájemní, zahájené výpovědí, z býti o námitkách proti ní, jenž nikterak mylný není.

Neprávem uvádějí nejvyšší tribunály, že nelze nikterak ze zákona vyčísti, že by spory o námitkách proti výpovědi považovány byly za důležitější, nežli spory ze smluv nájemních a pachtovních, jež se zahajují žalobou a v nichž ocenění předmětu sporu jest dopuštěno, vždyť nemohl přece zákonodárce, způsobem markantnějším dáti na jevo, že jsou mu spory čisté nájemní (o námitkách proti výpovědi) na výsost důležitějšími, než tím, že právě pro tyto spory ustanovil řízení zvláštní, od řádného řízení